

BILED

Sediul consiliului local: Biled nr. 359, telefon 0256/377001;

Coordonate:

45°53'10" lat. N;
20°57'42" long. E;

Repere istorice:

-1462 - prima atestare documentară sub numele de **Bylyed**, satul aparținând nobilului **Nicolae de Beregsău**;

-1562 - satul devine proprietate a regatului ungar;

-regele Ferdinand I al Ungariei donează așezarea castelanului **Ladislau Kerecsé-ny**;

-1609 - Biledul primește drept de a ține târg lunar și anual;

-sec. al XVII - așezarea este pustiită complet în timpul ocupației otomane;

-sfârșitul sec. al XVII-lea - se așază în Biled populație sârbă sub conducerea patriarhului **Arsenie Csernajevic**;

-1774 - se așază primii coloniști germani;

-1778 - Billiet (Biled), școala din Billiet (Biled) era frecventată de 145 de școlari de la cele 262 de case existente;

-1786 - Biledul își păstrează statutul de așezare urbană câmpenească;

-molima face victime în rândul coloniștilor;

-17 octombrie 1919 - se naște **Franz Klein**, istoric și monograf (d.15.08. 2008);

-1936 - funcționau școală primară de stat, două coruri, societate a tinerimii, club sportiv, reuniune șvăbească, asociație agricolă, trei moși, judecătorie, percepție, oficiu poștal, post de jandarmi;

-1937 - în Biled trăiau 38 de familii ortodoxe române, numărând 67 de persoane;

-1938 - a luat ființă Parohia Ortodoxă Română (paroh, preotul **David Crăciun**);

-1939 - reclamă în "Deutscher Genossenschafts Kalendar": "Cereți în fiecare magazin doar **Oțet de Biled**. Este natural, gustos, foarte apreciat pentru conservarea castrețurilor și ardeilor";

-15 ianuarie 1951 - se naște **Ioan Doru Tărăcilă**, senator (1990-1992/1992-1996), ministru de interne (1994-1996);

-1 august 1953 - se naște **Petru Vasile Tomoiagă**, poet, prozator, publicist, editor;

-după anul 1956 au avut loc importante plecări ale populației de origine germană;

-16 aprilie 1969 - se naște **Sorin Supuran**, consilier județean (2008-2013), director Autoritatea Rutieră Română (2012-2014);

-31.08.1996 - Organizația Șvabilor Bilezeni, sprijină restaurarea monumentul **Calvarul**;

-2002 - comuna Biled avea 3 548 de locu-

tori;

-2005 - apare monografia „**Biled 1765-2005, 240 de ani de existență**”, autor **Maria Șandor**;

-05.2009 - apare primul număr al publicației „Monitorul Primăriei comunei Biled”;

-se înființează ansamblul „**Billedele Heiderose**”, format din tineri localnici șvabi;

-2011 - localnicul **Ion Andraș** termină manuscrisul unei monografii a Biledului;

-2012 - primăria concesionează pe o perioadă de 49 de ani un număr de 150 de locuri de casă;

-bilezeanul **Cristian Pîrghie**, multimplu campion la canotaj, face parte din lotul olimpic al României la Olimpiada de Vară de la Londra;

-2013 - începe construcția noii biserici ortodoxe, prin contribuția filantropului româno-american **Sebastian Cean**;

-08.2013 - se desfășoară competiția de handbal „**Cupa Pipatsch**”, golgeterul devenind bilezeanul **Bogdan Brusturean**;

-2013 - guvernul concesionează perimetrul EX-8 Biled firmei canadiene East West Petroleum Corp, în vederea explorării și exploatării gazelor de șist;

-2014 -primăria concesionează și atribuie 60 de loturi de casă pentru tineri;

Populația stabilă la 1 ianuarie 2012 - total

= 3 294 persoane, din care:

- masculin = 1 627 persoane

- feminin = 1667 persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2013 =

1171

Instituții școlare: Liceul Tehnologic "Petre Mitroi"; Școala gimnazială; Grădiniță;

Instituții sanitare: Cabinet medical; Cabinet stomatologic;

Instituții culturale: Căminul cultural; Bibliotecă (1960);

Baze sportive și de agrement: Ștrand

Biserici: Ortodoxă (capelă, 1982); Romano-catolică (1786); Baptistă; Penticostală;

Ruga: Ruga ortodoxă (3) Ruga catolică (28 august);

Cetățeni de onoare: Ion Horia Pintea, Dinjer Iosif, Helmuth Doring, Wilhelm Weber, Sorin Supuran.

BILED

CASTELUL
EPISCOPULUI
DE ZAGREB

În anul 1788, Banatul a ajuns în stăpânirea Regatului Ungar. Un prim rezultat a fost trecerea paorilor, liberi în vremea când erau supuși ai Curții de la Viena, în starea de țărani iobagi pe pământul grofilor maghiari. În urma unor schimburi de terenuri din Croația, necesare armatei imperiale austriece, Episcopatul romano-catolic de la Zagreb a primit în Banat șase așezări. Printre acestea și Billiet-Biled. Pământul țăranilor din Biled a fost reîmpărțit, Episcopatul de la Zagreb luându-și partea leului. Administrația episcopatului creată în vederea exploatării pământurilor primite a avut sediul în Biled, în clădirea numită **Kastell**, aflată la numărul de casă 300. Și tot

acolo a fost ridicată o închisoare masivă, cu etaj, care avea în beciuri celule de corecție. Tot în „**Arrest**”, cum se numea noua clădire administrativă, erau și locuințele ostașilor aflați în slujba poliției maghiare.

În **Kastell** a funcționat până la anul 1848 **Judecătoria** Episcopiei din Zagreb, de care aparțineau și alte localități, cum ar fi Cărpiniș, Șandra, Variaș, Iecea Mică, Periam.

KALVARIENBERG - O EMBLEMĂ A BILEDULUI

La doar un kilometru de Biled, pe partea stângă a șoselei care duce spre Timișoara,

ora 6, avea loc o procesiune religioasă la movila numită **Kalvarienberg** (Dealul Calvarului), amintind de Calea Crucii străbătută de Iisus Hristos și de patimile Mântuitorului.

Nu este singurul Kalvarienberg din Timiș. Parohul romano-catolic din Biled, **Pavel Novak**, a inițiat între anii 1869-1872 zidirea mai multor asemenea monumente, cunoscut fiind și cel din Grabaț (**Grabatzer Kalvarienberg**), un mormânt colectiv din vremea epidemiei de ciumă care a lovit Banatul în anul 1834.

Kalvarienberg - Biled - 2008

pe Calea Torontalului, se află o movilă cu o înălțime de 8 metri și cu un diametru care nu trece de 50 de metri. Încă din anul 1837, în partea superioară a movilei a fost ridicată o cruce. După cum relatau autoritățile vremii, în Vinerea Mare, dimineața, la

Grabatzer
Kalvarienberg
- 2009

BILED

SATUL ÎN CARE NU SE ÎNJURĂ

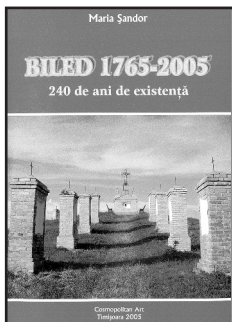
Construcția bisericii romano-catolice din Biled a început la anul 1775, iar la anul 1777 a fost terminată, sfințită și închinată Sfântului Arhanghel Mihail. Casa parohială, construită între anii 1791-1792, există și astăzi. Pe la anul 1803, în urma sosirii ultimului val de coloniști germani stabiliți la Biled, localitatea avea peste 3000 de suflete. Biserica devenise neîncăpătoare, așa că va fi lărgită, iar turnul înălțat la anul 1833. Lăcașul de cult avea patru clopote, dintre care trei vor fi rechiziționate de armata austro-ungară cu puțin timp înainte de terminarea primului război mondial. Clopotele de azi au fost achiziționate la anul 1924, cel mic fiind donat de Banca Șvăbească Centrală SA, un al doilea clopot a fost dăruit de foștii locuitori ai Biledului emigrați la începutul secolului XX în SUA, iar cel de-al treilea a fost o donație a băștinașilor. Credincioșii bilezeni s-au mândrit și cu instalarea, se pare că tot la anul 1833, a unui ceas care a bătut ora exactă peste o sută cincizeci de ani. Localnicii erau recunoscuți pentru cucernicia și moralitatea lor. După vizita pe care a făcut-o la 22 iunie 1778 la Biled Episcopul de Cenad, **Emmerich Christovich**, acesta consemna în raportul întocmit cu acel prilej că în parohia preotului **Nikolaus Marx** din Biled „nu se înjură, nu se face scandal, credincioșii nu sunt superstițioși, nu există concubinaj, nici escroci.”

VICEPREȘEDINTELE BILEZEAN
AL SENATULUI ROMÂNIEI

Ioan Doru Tărăcilă s-a născut la Biled, la 15.01.1951. A urmat cursurile Liceului Mihai Eminescu din Căllărași și Facultatea de Drept a Universității din București (1977). Profesia sa de bază este cea de jurist. Este autor de articole de specialitate și al lucrării „**Răspunderea contravențională**”. Ales la anul 1990 senator, reales în legislațiile următoare (1992, 1996, 2000, 2004). Ministru de interne (1994-1996). Chestor al Biroului Permanent

al Senatului (1990-1992). Secretar și vicepreședinte al Biroului Permanent al Senatului (1992-1996). Vicepreședinte al Biroului Permanent al Senatului (2000-2004). Vicepreședinte al Senatului (2004-2008).

A fost președinte al Grupului de prietenie România - India și președinte al **Asociației „Deportați în Bărăgan - 1951”**.

Monografie românească
la 240 de ani de existență a Biledului

Principalele surse informative despre comuna Biled, au fost, până nu demult, lucrările lui **Franz Klein**, fiu al satului și președinte al Asociației Șvabilor Bănățeni din Austria: „**Biled. Cronică unei localități din Banat în izvoare și documente 1765-1980**” (apărută în 1980) și „**Biled. 222 de ani, localitate model a Mariei Theresia în Banat în imagini și documente 1765 și 1987**” (apărută la anul 1987). Ambele, însă, în limba germană. De aceea, e binevenită mini-monografia realizată la anul 2005 prin strădania Mariei Șandor, lucrare intitulată „**Biled 1765-2005, 240 de ani de existență.**”